

MÜXTƏLİF KRANIOTİP FORMALI KƏLLƏLƏRDƏ LABİRİNT SEQMENTİ UZUNLUĞUNUN KƏLLƏNİN UZUNLUĞUNA VƏ ENİNƏ NİSBƏTİ

Kərimzadə G.E.*

*e-mail: kerimzade73@list.ru

**Azərbaycan Tibb Universiteti, insan anatomiyası və tibbi terminologiya
kafedrası, Bakı, Azərbaycan**

Təqdim edilmiş tədqiqatın **məqsədi** üz kanalının labirint seqmentinin uzunluğunun müxtəlif en indeksi olan kəllələrin uzunluğu və eninə nisbəti və bu nisbətin yaş xüsusiyyətlərini öyrənmək olmuşdur. **Material və metodlar.** Tədqiqat üçün material Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Radiologiya şöbəsinin və Şüa diaqnostikası və terapiyası kafedrasının arxivindən götürülmüş 133 tomoqramları təşkil etmişdir. Material yaş qruplarına bölünmüşdür. Bütün kəllələr en indeksinə görə braxiokranlara (80,0 və yuxarı), dolixokranlara (74,9 və aşağı) və mezokranlara (75,0-79,9) bölünmüşdür. Kəllənin uzunluğu, eni və labirint seqmentin uzunluğu tomoqram kəsiklərlərinin aksial (sagittal) və koronal proyeksiyalarında ölçülmüşdür. **Tədqiqatın nəticələri** göstərdi ki, labirint seqmentin uzunluğunun kəllə uzunluğuna nisbətinin yaş qrupları arasında müqayisəsi fərq dürüslüyünü braxiokran tip kəllələrdə sağ tərəfdə ($P_H=0,024$), dolixokran tip kəllələrdə isə sol tərəfdə ($P_H=0,008$) göstərir. Mezokran tip kəllələrdə bu nisbət fərq dürüslüyünə malik deyil. Labirint seqmentin uzunluğunun kəllənin eninə nisbətində də fərq dürüslüyü braxiokran kəllələrdə sağ tərəfdə, dolixokran tip kəllələrdə sol tərəfdə qeyd olunur. Bu göstəricinin statistik analizi mezokran kəllələrdə fərq dürüslüyünü aşkar etmədi. **Yekun.** Beləliklə, labirint seqmentin uzunluğunun kəllənin uzunluğuna və eninə nisbətində fərq dürüslüyü braxiokran tip kəllələrdə sağda, dolixokran tip kəllələrdə solda olması asimmetriyanı aşkar etdi. Mezokran tip kəllələrdə bu parametrlərin istər yaş qruplarında, istərsə də sağ və sol tərəfdə statistik fərq dürüslüyü aşkar olunmadı.

Açar sözlər: üz kanalı, labirint seqment, braxiokran, mezokran, dolixokran.

Giriş. Son illər kəllənin və onun ayrı-ayrı sümüklərinin qeyri-bərabər (allometriya) inkişafı bir çox mütəxəssislər [1] tərəfindən qəbul olunub və bu prosesin müxtəlif yaş dövrlərinə təsadüf etməsi müəyyən edilib. Qeyd olunur ki, bu proses istər uzununa və istər eninə sümüyün ölçülərinin dəyişkənliyinə, burada yerləşən dəlik və kanalların morfometriyasına təsir göstərir və beləliklə kəllənin fərdi xüsusiyyətlərini formalaşdırır [2]. Adətən bu proseslər endogen və ekzogen mənşəli olub [3, 4], kəllənin digər nahiyələrinin də formasına, dəyişkənliyinə səbəb olur. Belə asılılığın öyrənilməsi (xüsusən canlı insanda), bir sıra morfometrik dəyişikliklərin proqnozlaşdırılmasına yardım edir. Hesab edirik ki, kəllənin, kəllə sümüklərinin və

onların topoqrafik elementlərinin (kanal, dəlik və s.) kəllənin uzunluğundan və enindən asılılığının öyrənilməsi az əhəmiyyət kəsb etmir, və bu asılılığın yaş xüsusiyyətləri demək olar ki, qədərincə [5] öyrənilməmişdir. Daxili kəllə əsasının orta və arxa çuxurunun formalaşmasında iştirak edən gicgah sümüyünün dəyişkənliyi haqda elmi ədəbiyyatda az sayda məlumatlar varsa da [6, 7], onun daxilində yerləşən kanalların, o cümlədən üz kanalının müxtəlif en indeksli kəllələrin uzunluğunun və eninin bu kanala və ya onun ayrı-ayrı seqmentlərinə təsiri öyrənilməmişdir.

Yuxarıdakıları nəzərə alaraq təqdim olunan **işin məqsədi** üz kanalının labirint seqmentinin uzunluğunun müxtəlif en indeksi olan kəllələrin uzunluğu və eninə nisbəti və bu nisbətin yaş xüsusiyyətlərini öyrənmək olmuşdur.

Material və metodlar. Tədqiqat üçün material Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Radiologiya şöbəsinin və Şüa diaqnostikası və terapiyası kafedrasının arxivindən götürülmüş 133 tomoqramları təşkil etmişdir. Material seçərkən, gicgah sümüyü, üz sinirinin patologiyaları, habelə sümüklərdə və beyində həcmli prosesləri olmayan pasiyentlərin tomoqramları təhlil edilmişdir.

Material yaş qruplarına bölünmüşdür: I qrup (7-12 yaş), II qrup (13-16 yaş), III qrup (17-21 yaş), IV qrup (22-35 yaş), V qrup (36-60 yaş) və VI qrup (61-74 yaş). Kəllənin en indeksi aşağıdakı düsturdan istifadə etməklə [8-10] müəyyən edilmişdir:

$$Kəllnin\ en\ indeksi = \frac{maksimun\ eni}{maksimum\ uzunluğu} \times 100$$

Bütün kəllələr en indeksinə görə braxiokranlara (80,0 və yuxarı), dolikokranlara (74,9 və aşağı) və mezokranlara (75,0-79,9) bölünmüşdür.

Kəllənin uzunluğu, eni və labirint seqmentin uzunluğu tomoqram kəsiklərlərinin aksial (sagittal) və koronal proyeksiyalarında ölçülmüşdür (şək. 1 və 2).

A

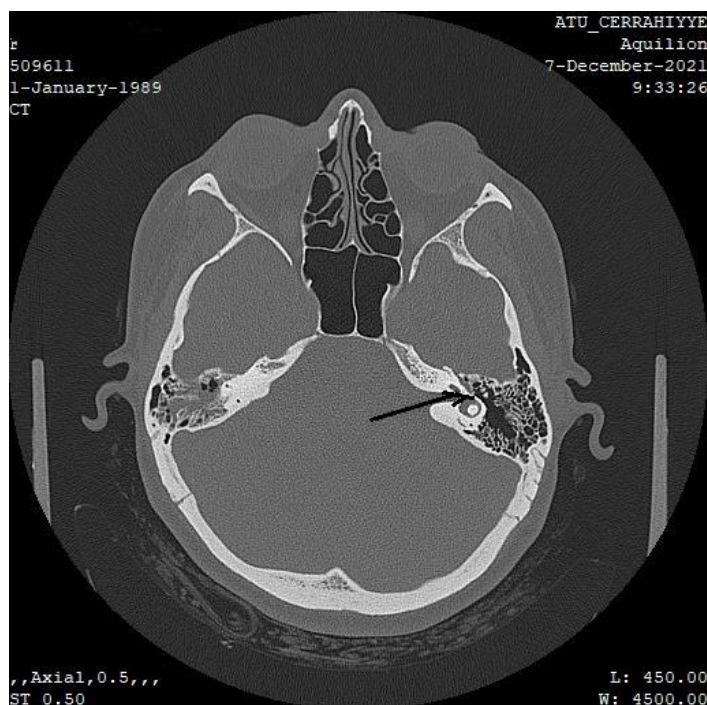

B

Şək. 1. 58 yaşlı dolixokran tip kəllənin sagittal (A) və koronal (B) proyeksiyası. Osla kəllənin maksimal (176,87 mm) uzunluğu və eni (130,73 mm) göstərilmişdir. Kəllə indeksi = 73,9.

Qarşıya qoyulmuş məqsədə uyğun olaraq biz labirint seqmentin uzunluğunu kəllənin uzunluğuna və eninə nisbəti hesablamışdır. Tədqiqatlar 128-kəsikli TOSHIBA tomoqrafında aparılmışdır. Ölçülər kompüterdə istifadə üçün uyğunlaşdırılmış RadiAnt DICOM Viewer proqramından istifadə edilərək aparılmışdır.

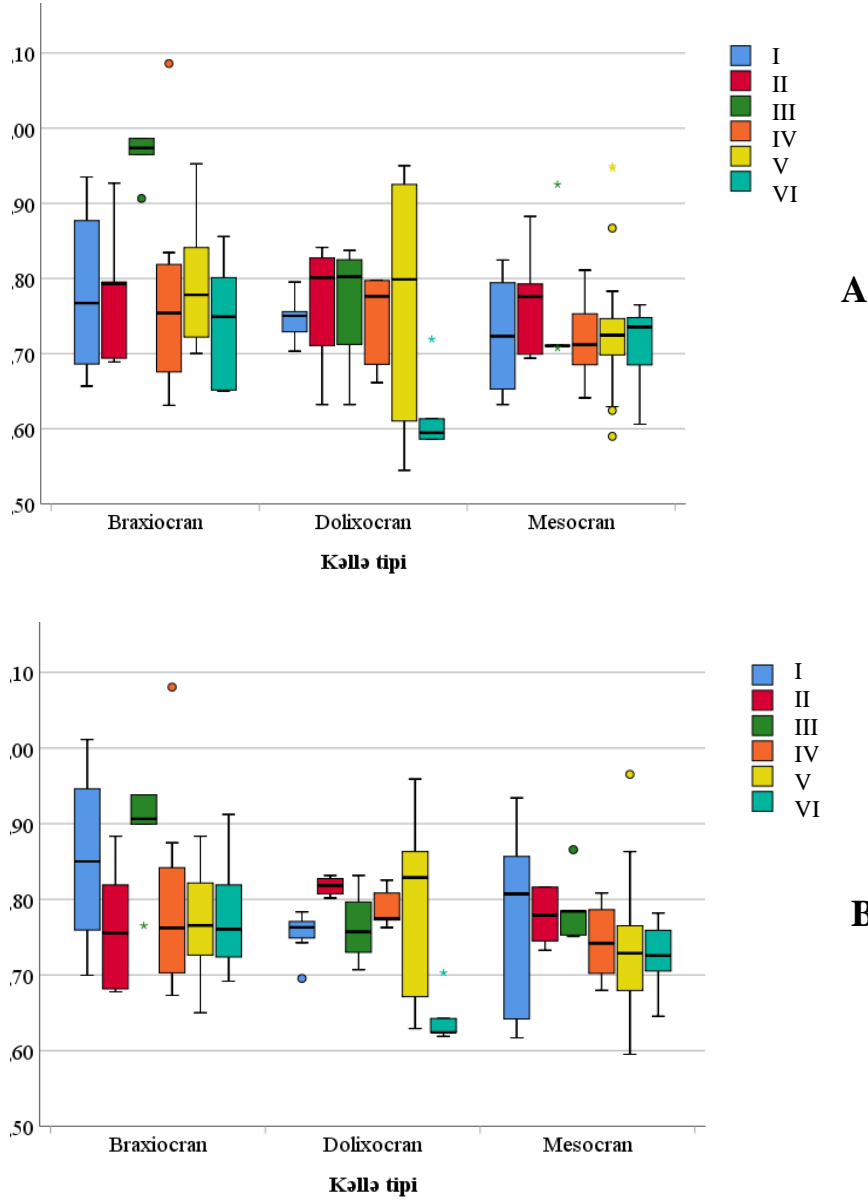
Variasiya qrupları üzrə göstəriciləri təhlil edərkən orta hesab (M), standart xəta ($\pm m$), 95% etibarlıq intervalı (95% EI), orta struktur – Me (median), kvartillər (Q1, Q3), ən kiçik və ən böyük (min, max) göstəricilər hesablanmışdır. Qruplar arasındakı fərq dürüstlüyü iki qrupun müqayisəsi zamanı U-Mann-Whitney, iki və ya daha çox qrup üçün isə H-Kruskal-Wallis metodları ilə qiymətləndirilmişdir. Statistik əhəmiyyəti $p < 0,050$ ilə “0” hipotezi rədd edilmişdir [11].

Şək. 2. 33 yaşlı pasientdə aksiyal proyeksiyada gigah sümüyünün anatomiyası göstərilmişdir. Üz kanalının labirint seqmenti oxla işarələnib.

Tədqiqat nəticələri və onların müzakirəsi. Şək. 3-də sağ və sol labirint seqmentin uzunluğunun kəllə uzunluğuna nisbətinin statistik analizi verilmişdir. Müəyyən edilmişdir ki, labirint seqmentin uzunluğunun kəllə uzunluğuna nisbətinin yaş qrupları arasında müqayisəsi fərq dürüstlüyünü braxiokran tip kəllələrdə sağ tərəfdə ($P_H=0,024$), dolixokran tip kəllələrdə isə sol tərəfdə ($P_H=0,008$) göstərir. Braxiokranlarda bu nisbət I yaş qrupunda $0,78\pm 0,06$ (min-max – 0,66-0,94, Eİ AS-YS – 0,59-0,98), II yaş qrupunda – $0,78\pm 0,04$ (min-max – 0,69-0,93, Eİ AS-YS – 0,66-0,90), III yaş qrupunda – $0,97\pm 0,01$ (min-max – 0,91-0,99, Eİ AS-YS – 0,93-1,00), IV yaş qrupunda – $0,78\pm 0,05$ (min-max – 0,63-1,09, Eİ AS-YS – 0,66-0,90), V yaş qrupunda – $0,80\pm 0,03$ (min-max – 0,70-0,95, Eİ AS-YS – 0,74-0,86), VI yaş qrupunda – $0,74\pm 0,03$ (min-max – 0,65-0,86, Eİ AS-YS – 0,66-0,83) bərabərdir. Dolixokran tip kəllələrdə bu nisbət aşağıdakı kimidir: I yaş qrupunda $0,75\pm 0,01$ (min-max – 0,70-0,78, Eİ AS-YS – 0,73-0,78), II yaş qrupunda – $0,82\pm 0,01$ (min-max – 0,80-0,83, Eİ AS-YS – 0,80-0,84), III yaş qrupunda – $0,76\pm 0,03$ (min-max – 0,71-0,83, Eİ AS-YS – 0,68-0,85), IV yaş qrupunda – $0,79\pm 0,01$ (min-max – 0,76-0,83, Eİ

AS-YS – 0,76-0,81), V yaş qrupunda – 0,78±0,03 (min-max – 0,63-0,96, Eİ AS-YS – 0,70-0,85), VI yaş qrupunda – 0,64±0,01 (min-max – 0,62-0,70, Eİ AS-YS – 0,61-0,67). Mezokran tip kəllələrdə bu nisbət fərq dürüslüyünə malik deyil.

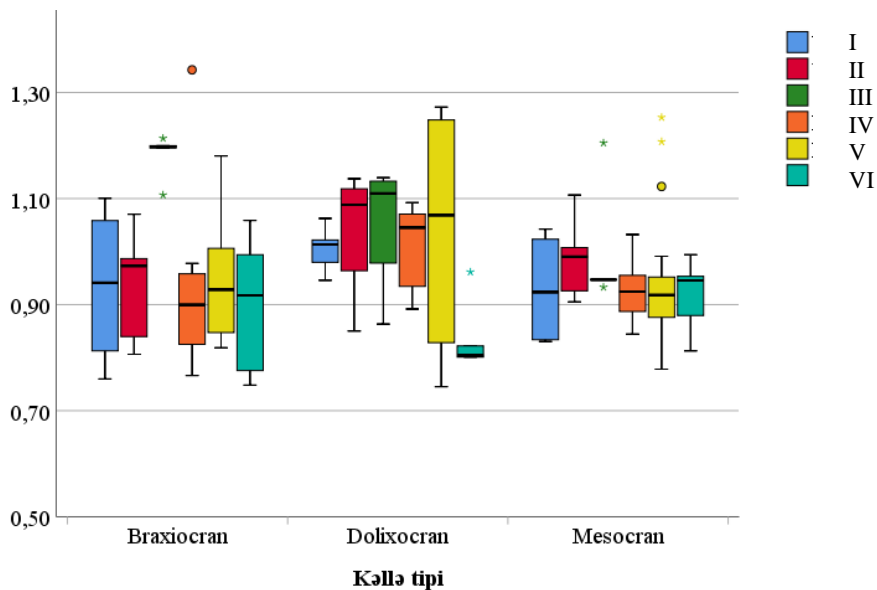

Şək. 3. Sağ (A) və sol (B) labirint seqmentin uzunluğunun kəllə uzunluğuna nisbəti. I, II, III, IV, V, VI – yaş qrupları.

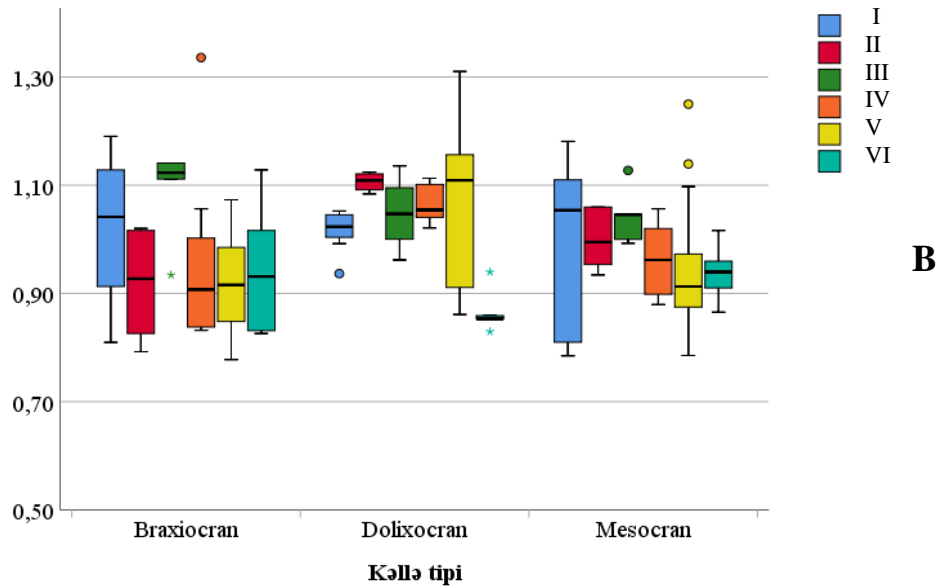
Şək. 3-dən görüldüyü kimi sağda III yaş qrupunda dolixokran (Me=0,97, Q_1 - Q_3 =0,96-0,99) və mezokran (Me=0,71, Q_1 - Q_3 =0,71-0,71) tip kəllələrdə hər iki kvartil mediana çox sıx yerləşir. Dolixokran tip kəllələrdə bu VI yaş qrupunda müəyyən

olundu ($Me=0,60$, $Q_1-Q_3=0,59-0,61$). VI yaş qrupunda kvartillərin sıxlığı sol tərəfdə də qeyd olunur ($Me=0,60$, $Q_1-Q_3=0,59-0,61$).

Labirint seqmentin uzunluğunun kəllənin eninə nisbətində də (şək. 4) fərq dürüslüyü braxiokran kəllələrdə sağ tərəfdə (I yaş qrupunda $0,94\pm 0,080$, min-max – $0,76-1,10$, Eİ AS-YS – $0,69-1,18$, II yaş qrupunda – $0,94\pm 0,050$, min-max – $0,81-1,07$, Eİ AS-YS – $0,80-1,07$, III yaş qrupunda – $1,19\pm 0,02$, min-max – $1,11-1,21$, Eİ AS-YS – $1,14-1,23$, IV yaş qrupunda – $0,93\pm 0,06$, min-max – $0,77-1,34$, Eİ AS-YS – $0,78-1,09$, V yaş qrupunda – $0,96\pm 0,04$, min-max – $0,82-1,18$, Eİ AS-YS – $0,88-1,04$, VI yaş qrupunda – $0,90\pm 0,05$, min-max – $0,75-1,06$, Eİ AS-YS – $0,77-1,03$; $P_H=0,021$), dolixokran tip kəllələrdə sol tərəfdə (I yaş qrupunda $1,02\pm 0,02$, min-max – $0,94-1,05$, Eİ AS-YS – $0,98-1,05$, II yaş qrupunda – $1,11\pm 0,01$, min-max – $1,08-1,12$, Eİ AS-YS – $1,08-1,14$, III yaş qrupunda – $1,05\pm 0,04$, min-max – $0,96-1,14$, Eİ AS-YS – $0,93-1,16$, IV yaş qrupunda – $1,06\pm 0,02$, min-max – $1,02-1,11$, Eİ AS-YS – $1,03-1,10$, V yaş qrupunda – $1,05\pm 0,05$, min-max – $0,86-1,31$, Eİ AS-YS – $1,0-1,20$, VI yaş qrupunda – $0,87\pm 0,02$, min-max – $0,83-0,94$, Eİ AS-YS – $0,83-0,90$; $P_H=0,005$) qeyd olunur.

A

Şək. 4. Sağ (A) və sol (B) labirint seqmentin uzunluğunun kəllə eninə nisbəti. I, II, III, IV, V, VI – yaş qrupları.

Bu göstəricinin statistik analizi mezokran kəllələrdə fərq dürüstlüyünü aşkar etmədi.

Barxiokranlarda ($Me=1,20$, $Q_1-Q_3=1,20-1,20$) və mezokranlarda ($Me=0,95$, $Q_1-Q_3=0,95-0,95$) III yaş qrupunda hər iki kvartil sağ tərəfdə medianla bir səviyyədə yerləşir. Dolixokranlarda kvartillərin sıxlığı hər iki tərəfdə qeyd olunur (sağda – $Me=0,80$, $Q_1-Q_3=0,80-0,82$; solda - $Me=0,85$, $Q_1-Q_3=0,85-0,86$).

Cədvəldə Mann-Whitney-U testinin nəticələri göstərdi ki, hər üç kəllə formasında iki-iki qrupları müqayisə etdikdə labirint seqmentin uzunluğunun kəllənin uzunluğuna və eninə nisbəti III (yüksək) və VI (aşağı) yaş qruplarında dürst fərqlərə malik olur.

Cədvəl

Müxtəlif en indeksi (Kİ) olan kəllələrdə labirint seqmentin uzunluğunun (LU) kəllənin uzunluğuna (KU) və eninə (KE) nisbətinin iki qrup arasında fərq dürüstlüyü (P_U)

Kİ	Nisbət	Tərəf	Yaş qrupları					
			I qrup	II qrup	III qrup	IV qrup	V qrup	VI qrup

			(A)	(B)	(C)	(D)	(E)	(F)
BRAXIOKRAN	LU/KU	sağ			A(0,018) B(0,010)	C(0,020)	C(0,002)	C(0,004)
		sol			B(0,017)	C(0,049)	C(0,007)	C(0,037)
	LU/KE	sağ			A(0,010) B(0,006)	C(0,020)	C(0,002)	C(0,004)
		sol			B(0,017)	C(0,038)	C(0,005)	C(0,048)
DOLIXOKRAN	LU/KU	sağ						A(0,006) B(0,018) C(0,018) D(0,010)
		sol		A(0,008)			F(0,006)	A(0,004) B(0,010) C(0,010) D(0,004)
	LU/KE	sağ						A(0,006) B(0,018) C(0,018) D(0,010)
		sol		A(0,008)			F(0,002)	A(0,004) B(0,010) C(0,010) D(0,004)
MEZOKRAN	LU/KU	sağ						
		sol			E(0,036)			
	LU/KE	sağ						
		sol						C(0,012)

Enli (braxiokran) kəllələrdə bu rəqəm V yaş qrupuna kimi artır, VI yaş qrupunda isə yenidən kiçilir. Ən yüksək göstərici sağ tərəfdə III yaş qrupunda müşahidə olunur. Uzun (dolixokran) kəllələrdə dəyişikliklər kəskin deyil. Ən yüksək göstərici sol tərəfdə II yaş qrupunda müəyyən edildi.

Maryna Al-Fauri və həmmüəlliflər [7] öz tədqiqatlarında göstərmişlər ki, kəllənin orta çuxurunun, gicgah sümüyünün piramidinin və daxili qulaq keçəcəyinin anatomik quruluşu kəllə formasından asılı olaraq dəyişkənliyə məruz qalır və bu dəyişkənliklər özünü əsasən braxiokran tip kəllələrdə göstərir. Bizim tədqiqatlarımız da göstərdi ki, labirint seqmentin uzunluğunun və eninin kəllənin uzunluğuna nisbəti əsasən braxiokran tip kəllələrdə özünü qabarıq göstərir və bu dəyişiklik 17-21 yaşlarda müsbət korrelyasiya kimi qeyd olunur və sonrakı yaş dövrlərində kiçilir.

Dolixokran tip kəllələrdə bu göstəricilərdə dəyişkənlik eyni dinamikanı saxlayır yalnız fərq dürüstlüyü VI yaş qrupunda daha artıq nəzərə çarpır. Fərz etmək olar ki, bu prosesə ümumi ontogenetik qanunauyğunluğun nəticəsi kimi baxmaq olar. Biz gicgah sümüyünün piramidinin dəyişkənliyinin kəllənin inkişafında – xüsusən orta çuxurun formalaşmasında xüsusi rol oynadığını [6] və bu dəyişkənliyə kəllənin formasının təsirini qeyd edən müəlliflərin fikri ilə tam razılaşıırıq [7]. Eyni zamanda biz apardığımız korrelyasiyanın asimmetik olduğunu da aşkar etdik. Belə ki, braxiokran tip kəllələrdə nisbət dəyişkənliyi sağda, dolixokran tip kəllələrdə isə solda statistik fərq dürüstlüyü göstərir. Gicgah sümüyü piramidinin asimetryasını öz tədqiqatlarında A.Sarac-Hadzihalilović, F.Dilberović [6] qeyd etmişlər.

Yekun. Beləliklə tədqiqatın nəticələrinin analizi göstərdiki kəllənin uzunluğu və eni labirint seqmentin uzunluğuna təsir göstərir və kəllənin en indeksindən asılı olaraq labirint seqmentin uzunluğu dəyişir. Labirint seqmentin uzunluğunun böyüməsi özünü braxiokranlarda dolixokranlarda daha çox en, isə bir qədər az biruzə verir. Tədqiq etdiyimiz yaş dövrlərində bu dəyişkənlik əsasən III (artır) və VI (azalır) yaş qruplarında dürüst fərqi olduğunu aşkar etdi. Labirint seqmentin uzunluğunun kəllənin uzunluğuna və eninə nisbətinin fərq dürüstlüyü braxiokran tip kəllələrdə sağda, dolixokran tip kəllələrdə solda olması asimmetriyanı aşkar etdi. Mezokran tip kəllələrdə bu parametrlərin istər yaş qruplarında, istərsə də sağ və sol tərəfdə statistik fərq dürüstlüyü aşkar olunmadı.

ƏDƏBİYYAT – REFERENCES – ЛІТЕРАТУРА

1. Sardi M., Ventrice F., Rozzi F. Allometries. Throughout the Late Prenatal and Early Postnatal Human Craniofacial Ontogeny // *The Anatomical Record*, 2007, 290, p. 1112-1120. doi: 10.1002/ar.20581.
2. Zdilla M., Pancake J., Russell M., Koons A. Ontogeny of the human fetal, neonatal, and infantile basioccipital bone: Traditional and extended eigenshape geometric morphometric analysis // *The Anatomical Record*, 2021, 305, p.3230-3242 doi:10.1002/ar.24838
3. Urban JE, Weaver AA, Lillie EM, Maldjian JA, et al. Evaluation of morphological changes in the adult skull with age and sex // *J Anat.* 2016 Dec;229(6):838-846. doi: 10.1111/joa.12247.

4. Esteve-Altava B., Vallès-Català T., Guimerà R., Sales-Pardo M. & Rasskin-Gutman D. Bone Fusion in Normal and Pathological Development is Constrained by the Network Architecture of the Human Skull // Scientific Reports, 2017. doi:10.1038/s41598-017-03196-9
5. Mašlanka M., Skadorwa T., Ciszek B. Postnatal development of the subarcuate fossa and subarcuate canaliculus-a computed tomographic study // Surg Radiol Anat. 2018, 40(10):1111-1117.doi: 10.1007/s00276-018-2045-x.
6. Sarac-Hadzihalilović A., Dilberović F. Study on skull asymmetry // Bosnian Journal of Basic Medical Sciences, 2004, p.40-46. doi: 10.17305/bjbms.2004.3392
7. Al-Fauri M., Kelly P., Lee D., Hadidy D. Phenotypical variability of the internal acoustic canal in the middle cranial fossa surgery // Journal of Neurological Surgery-Part B, 2022 doi:10.1055/a-1786-9026
8. Şadlinski V.B., Abdullayev A.S. Antropologiya morfologiyanın əsasları ilə. Bakı. - 2019, 413 səh.
9. Samson O. Antropometric study of the cranial parametrs using computed tomography (CT) scan to establish cephalic index of a sampled population in Calalabar, Nigeria // Global J. of pure and applied sciences vol. 25, 2019: 153-159
10. Khanduri S, Malik S, Khan N, Patel YD, et al. Establishment of Cephalic Index Using Cranial Parameters by Computed Tomography in a Sampled North Indian Population // Cureus. 2021 Jun 3;13(6):e15421. doi: 10.7759/cureus.15421.
11. Qafarov İ.A. Biostatistika. Bakı, 2021. - 238 s.

Резюме

Отношение длины лабиринтного сегмента к длине и ширине черепа при различных краниотипических формах черепа

Керимзаде Г.Э.

Азербайджанский Медицинский Университет, кафедра анатомии человека и медицинской терминологии, Баку, Азербайджан

Целью исследования явилось изучение соотношения длины лабиринтного отдела лицевого канала к длине и ширине черепов с разными черепными индексами, а также разных возрастных групп. **Материал и методы.** Материалом для исследования послужили 133 томограммы, взятые из архива радиологического отделения и кафедры лучевой диагностики и терапии Учебно-хирургической клиники Азербайджанского медицинского университета. Материал разделен соответственно на возрастные группы. Все черепа делятся на брахиокраны (80,0 и выше), долихокраны (74,9 и ниже) и мезокраны (75,0-79,9) по показателю черепного индекса. Длину лабиринтного сегмента лицевого канала измеряли в аксиальной (сагиттальной) и коронарной проекциях срезов томограммы. **Результаты исследования.** Сравнение отношения длины лабиринтного сегмента к длине черепа между возрастными группами показывает, что разница достоверна на правой стороне ($P=0,024$) у черепов брахиокраниального типа и на левой стороне ($P=0,008$) в черепах долихокраниального типа. У мезокраниальных черепов это соотношение не имеет достоверных отличий. Различие в отношении длины лабиринтного сегмента к ширине черепа отмечается также справа у брахиокраниальных черепов и слева у долихокраниальных черепов. Статистический анализ

этого показателя не выявил разницы достоверности у мезокраниальных черепов. **Выводы.** Таким образом, разница в отношении длины сегмента лабиринта к длине и ширине черепа выявила асимметрию, которая была справа у черепов брахиокраниального типа и слева у долихокраниального типа. В черепах мезокраниального типа статистических различий этих параметров не обнаружено ни в возрастных группах, ни на правой и левой сторонах.

Ключевые слова: лицевой канал, лабиринтный сегмент, брахиокран, мезокран, долихокран.

Summary

The ratio of the length of the labyrinth segment to the length and width of the skull in various craniotypic forms of the skull

Kerimzade G.E.

Azerbaijan Medical University, Department of Human Anatomy and Medical Terminology, Baku, Azerbaijan

The **aim** of the study was to study the ratio of the length of the labyrinthine part of the facial canal to the length and width of skulls with different cranial indices, as well as different age groups. **Material and methods.** The material for the study was 133 tomograms taken from the archives of the radiological department and the department of radiation diagnostics and therapy of the Educational and Surgical Clinic of the Azerbaijan Medical University. The material is divided according to age groups. All skulls are divided into brachiocranes (80.0 and above), dolichocranes (74.9 and below) and mesocranes (75.0-79.9) according to the cranial index. The length of the labyrinth segment of the facial canal was measured in the axial (sagittal) and coronal projections of the tomogram slices. **Research results.** Comparison of the ratio of the length of the labyrinth segment to the length of the skull between age groups shows that the difference is significant on the right side ($P=0.024$) in brachiocranial skulls and on the left side ($P=0.008$) in dolichocranial skulls. In mesocranial skulls, this ratio does not have significant differences. The difference in the ratio of the length of the labyrinth segment to the width of the skull is also noted on the right in brachiocranial skulls and on the left in dolichocranial skulls. Statistical analysis of this indicator did not reveal a significant difference in mesocranial skulls. **Conclusions.** Thus, the difference in the ratio of the length of the labyrinth segment to the length and width of the skull revealed asymmetry, which was on the right side of the skulls of the brachiocranial type and on the left side of the dolichocranial type. In mesocranial-type skulls, statistical differences in these parameters were not found either in age groups or on the right and left sides.

Key words: facial canal, labyrinth segment, brachiochrane, mesocrane, dolichocrane.

Redaksiyaya daxil olub: 06.09.2022

Çapa tövsiyə olunub: 22.09.2022

Rəyçi: Professor M.Q.Allahverdiyev